

בש"פ 3760/14 - אברהם אוסקר נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 3760/14

לפני: כבוד השופט צ' זילברטל

העורר: אברהם אוסקר

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בבאר שבע בתיק
מ"ת 19781-07-12 שניתנה ביום 12.5.2014 על ידי
כב' השופט א' חזק

תאריך הישיבה: ד' בסיון התשע"ד (2.6.2014)

בשם העורר: עו"ד ערן ערבה
בשם המשיבה: עו"ד עמנואל לינדר, עו"ד ניר ישראל

החלטה

1. ערר לפי סעיף 53(א) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים), על החלטת בית המשפט המחוזי בבאר-שבע מיום 12.5.2014 (מ"ת 19781-07-12, כב' השופט א' חזק), אשר דחה באופן חלקי את בקשת העורר לעיון חוזר בתנאי שחרורו ממעצר.

רקע

עמוד 1

2. עניינו של העורר נדון מספר פעמים בבית משפט זה, ועל כן יפורט הרקע העובדתי בתמצית (להרחבה ראו החלטות קודמות: בש"פ 6550/12 מיום 12.9.2012, השופטת א' חיות (להלן: בש"פ 6550/12); בש"פ 8082/12 מיום 23.12.2012, השופט א' שהם (להלן: בש"פ 8082/12); בש"פ 2396/13 מיום 9.4.2013, השופט ס' ג'ובראן (להלן: בש"פ 2396/13); בש"פ 4576/13 מיום 3.7.2013, השופט י' עמית (להלן: בש"פ 4576/13); בש"פ 5857/13 מיום 3.9.2013, השופטת ד' ברק-ארז (להלן: בש"פ 5857/13); בש"פ 6193/12 מיום 30.10.2013, השופט ח' מלצר (להלן: בש"פ 6193/13); בש"פ 8798/13 מיום 9.1.2014, השופט א' שהם (להלן: בש"פ 8798/13)).

3. ביום 18.6.2012 נעצר העורר, וביום 10.7.2012 הוגש נגדו ונגד אחרים כתב אישום בו יוחסו להם עבירות שונות על-פי חוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975, פקודת מס הכנסה [נוסח חדש], התשכ"א-1961, חוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000, וחוק העונשין, התשל"ז-1977. על-פי הנתען בכתב האישום, הנאשמים הונו את רשויות המס, התחמקו מתשלומי מס ערך מוסף ומס הכנסה והלבינו הון בהיקף של מאות מיליוני שקלים.

4. בד בבד עם הגשת כתב האישום הגישה המשיבה בקשה למעצרו של העורר והנאשמים האחרים עד לתום ההליכים המשפטיים נגדם. ביום 27.8.2012 החליט בית המשפט המחוזי כי מתקיימים התנאים למעצרו של העורר עד לתום ההליכים. בהחלטה צוין, כי קיימות ראיות לכאורה נגד העורר לביצוען של עבירות רכוש בהיקף עצום, וכי נשקפת מהעורר מסוכנות רבה וחשש לשיבוש הליכי משפט ולהימלטות מאימת הדין. החלטתו של בית המשפט המחוזי נסמכה בין היתר על תסקיר מעצר שהגיש שירות המבחן אודות העורר, בגדרו לא ניתנה המלצה לשחררו לחלופת מעצר. ערר שהוגש לבית משפט זה על ההחלטה נמחק בהמלצת בית המשפט (בש"פ 6550/12). 5. כעבור זמן הגיש העורר בקשה לעיון חוזר בהחלטה על מעצרו עד לתום ההליכים, וזו נדחתה ביום 5.11.2012. ערר שהוגש לבית משפט זה נדחה אף הוא, תוך שצוין כי קיימת עילה למעצר העורר על בסיס קיומן של ראיות לכאורה "ברף גבוה". הודגש, כי נשקפת מן העורר מסוכנות משמעותית וגבוהה להישנות התנהגות עבריינית, אשר נלמדת מאופי המעשים שביצע ומתסקירי המעצר שהוגשו אודותיו, וכן כי קיים חשש כי ישבש הליכים ויימלט מאימת הדין (בש"פ 8082/12). ביום 17.3.2013 נדחתה בקשה נוספת לעיון חוזר אותה הגיש העורר לבית המשפט המחוזי. ביני לביני הוארך מעצרו של העורר פעמיים ב-90 ימים לפי סעיף 62 לחוק המעצרים (בש"פ 2396/13 ו-בש"פ 4576/13).

6. בחלוף פרק זמן נוסף הגיש העורר בקשה נוספת לעיון חוזר, שלישית במספר, וביום 27.8.2013 קבע בית המשפט המחוזי כי יש לשחררו לחלופת מעצר הכוללת בין היתר מעצר בית בפיקוחם של ערבים, איזוק אלקטרוני, ערבות כספית של העורר ושל ערביו ותנאים מגבילים נוספים. החלטה זו של בית המשפט המחוזי על שחרור העורר לחלופת מעצר ניתנה אף על פי שבתסקיר מעצר עדכני לא המליץ שירות המבחן על שחרורו של העורר לחלופת מעצר. ערר שהגישה המשיבה לבית משפט זה על ההחלטה התקבל, תוך שהשופטת ד' ברק-ארז ציינה כי המסוכנות הנשקפת מהעורר "גבוהה ומשמעותית" לנוכח מסכת העבירות המתוחכמות המיוחסות לו. בהתאם לכך, נקבע כי העורר ימשיך לשהות במעצר (בש"פ 5857/13). בהמשך, הוארך מעצרו של העורר פעם שלישית ב-90 ימים (בש"פ 6193/13).

7. ביום 9.1.2014 ניתנה החלטתו של בית משפט זה בבקשת המשיבה להארכת מעצר בפעם הרביעית, בגדרה קבע השופט א' שהם כי בשל הזמן הרב בו היה נתון העורר במעצר, השתנתה נקודת האיזון לכיוון שחרורו של העורר לחלופת מעצר הדוקה והולמת (בש"פ 8798/13). השופט א' שהם ציין, כי החלטתו ניתנת "מבלי להתעלם ממסוכנותם

של המשיבים [ביניהם העורר - צ.ז], כפועל יוצא מהעבירות החמורות המיוחסות להם, ומיתר השיקולים שהצדיקו את הארכת מעצרם". לפיכך נקבע, כי יוכן תסקיר מעצר עדכני לגבי העורר, וכי בית המשפט המחוזי יידרש לאפשרות שחרורו לחלופת מעצר.

8. ביום 23.1.2014, בהתאם להחלטת השופט א' שהם, הוגש לבית המשפט המחוזי תסקיר עדכני ביחס לעורר. בתסקיר נאמר, כי בשיחה עם נציגי שירות המבחן שלל העורר את האפשרות לביצוע מעשים בלתי חוקיים על-ידיו, וכי מסיבה זו התקשה שירות המבחן להעריך את עומק ורמת הסיכון הנשקפת ממנו. עוד ציין שירות המבחן כי הוא התקשה להצביע על התנאים הנדרשים מחלופת מעצר, ועל כן לא בא בהמלצה על שחרורו של העורר לחלופת מעצר. 9. לרקע החלטת השופט א' שהם, והאמור בתסקיר העדכני מיום 23.1.2014, הגיעו העורר והמשיבה להסכמה בנוגע לשחרורו של העורר לחלופת מעצר. בהתאם להסכמת הצדדים קבע בית המשפט המחוזי ביום 29.1.2014, כי העורר ישוחרר לחלופת מעצר בתנאים הבאים: (1) מעצר בית מלא במשך כל שעות היממה; (2) נוכחות של שני ערבים שיפקחו על העורר בכל עת; (3) איזוק אלקטרוני; (4) ערבות עצמית עליה יחתום העורר בסך עשרה מיליון שקלים בנוסף להפקדת שיק בנקאי או ערבות בנקאית בסך 700,000 ש"ח; (5) ערבות צד ג' עליה יחתום כל אחד מהערבים בסך 700,000 ש"ח; (6) איסור על העורר ליצור קשר בעל-פה או בכתב באמצעות טלפון קווי או סלולארי או מכשיר נייד אחר; (7) נאסר על העורר לעשות שימוש בכל מחשב מכל סוג שהוא. כמו כן קבע בית המשפט המחוזי כי העורר יתייצב לדיונים בבית המשפט בכל עת שיידרש, וכי הוא יוכל להיפגש עם עורך דינו במשרדו בכפוף לתיאום עם נציגי המשיבה.

10. ביום 29.4.2014 הגיש העורר לבית המשפט קמא בקשה לעיון חוזר בתנאי השחרור שנקבעו, בגדרה ביקש, בין היתר, כי יותר לו לשהות במעצר בית במחיצתו של ערב-מפקח אחד בלבד, לשוחח בטלפון (למעט עם אנשים הקשורים לפרשה), לקיים פגישות עבודה שבועיות במשרדי החברה שבבעלותו, ולצאת לחלונות מצומצמים של "התרעננות" וביקורים אצל אמו. ביום 8.5.2014 נערך דיון במסגרתו הודיע בא-כוח המשיבה כי המדינה מסכימה שהעורר ישוחח בטלפון עם אנשים שאינם קשורים לפרשה, וכן יוכל להיפגש מעת לעת עם אמו בביתה, בכפוף לתיאום מוקדם. המשיבה לא הסכימה לשינוי ביתר תנאי השחרור. בהחלטתו מיום 12.5.2014 קיבל בית המשפט המחוזי את הסכמת הצדדים בעניין שיחות הטלפון וביקורי העורר בבית אמו. לעומת זאת, נדחתה בקשתו של העורר להקל בתנאים שעניינם מספר הערבים והאפשרות לקיים פגישות עבודה, תוך שנקבע, כי אין הצדקה להקלה בתנאים אלו מקום בו הבקשה לעיון חוזר הוגשה כארבעה חודשים בלבד לאחר שניתנה החלטת השחרור המקורית - אשר התנאים בה נקבעו בהסכמה. אשר לבקשת העורר לצאת לחלונות "התרעננות", קבע בית המשפט המחוזי כי הוא מתיר למבקש לצאת ל"התרעננות" בכל יום שני בין השעות 16:00 עד 20:00 בליווי שני ערבים, ברדיוס של שלושה ק"מ מחלופת המעצר. כלפי החלטת בית המשפט המחוזי הוגש הערר דן.

נימוקי הערר

11. תחילה טוען העורר, כי בית המשפט המחוזי לא נתן די משקל במסגרת החלטתו לנסיבותיו האישיות, לחלופת הזמן ולהימשכות ההליך בעניינו, אשר אינו צפוי להסתיים בקרוב. כן מפנה העורר לכך ש"הלכה למעשה נסתיימה פרשת

התביעה" ביחס אליו, וזאת הואיל והעדים המהותיים הקשורים בעניינו סיימו זה מכבר את עדותם, ואלו שעוד נותרו הם "עדי מערכת" – שוטרים וחוקרי רשות המיסים בלבד (עניין זה אינו מוסכם על המשיבה, כפי שיבואר להלן). בצד זאת מדגיש העורר כי הוא נעדר עבר פלילי, וכי הוא עמד היטב בתנאים המגבילים שנקבעו. בשל האמור, סבור העורר כי אין כל חשש שהוא ישבש הליכי משפט, כי מסוכנותו קהתה וכי הוא הוכיח שהאמון אשר ניתן בו לצורך שחרורו לחלופת מעצר היה מוצדק.

בנוסף טוען העורר, כי החלטת בית המשפט קמא בעניין פגישות העבודה השבועיות נסמכה על תשתית עובדתית שגויה. לשיטתו, בית המשפט המחוזי דחה את בקשתו לנהל פגישות עבודה בעסק הפרטי שבבעלותו (חברת אברהם אוסקר בע"מ), בנימוק כי "באמצעותו בוצעו לכאורה על ידי המבקש [העורר – צ.ז] העבירות המיוחסות לו". ואולם, נימוק זה שגוי עובדתית, שכן אף שבתחילת ההליך יוחסו לעורר עבירות הלבנת הון אותם ביצע לכאורה באמצעות חברת אברהם אוסקר בע"מ, עבירות אלו נמחקו מכתב האישום ואף החברה עצמה נמחקה מכתב האישום כנאשמת. העורר טוען כי בשל הטעות העובדתית יש לשנות את ההחלטה, ולאפשר לו לנהל פגישות עבודה בהתאם לבקשתו. בצד זאת, מבקש העורר ליתן משקל לכך שהעסק שלו נתון בקשיים, ותנאי השחרור הקשיחים אינם מאפשרים לו לנהל אותו כראוי.

בדיון בערר שב בא-כוח העורר על עיקרי הדברים. הודגש, כי קיימת חשיבות רבה לקיומן של פגישות עבודה שבועיות, וכי הבית בו שוהה העורר בחלופת מעצר מרוחק ממשרדי החברה באופן שמקשה על האפשרות שהאנשים עמם מעוניין העורר להיפגש יגיעו אליו. בא-כוח העורר הוסיף, כי במהלך התקופה שבין שחרור העורר ועד להגשת הבקשה לעיון חוזר השתנו הנסיבות באופן שמטה את הכף לטובת היעדרות לערר, כאשר הבהיר כי לעמדתו נסתיימה הלכה למעשה פרשת התביעה (כפי שצוין לעיל).

12. בא-כוח המשיבה טען בדיון כי יש לדחות את הערר על הסף. לשיטתו, לא קיימת כל עילה לעיון חוזר בתנאי חלופת המעצר שנקבעו לפני זמן לא רב, ולא חל כל שינוי נסיבות מאז שחרור העורר המצדיק עיון מחודש בתנאים המגבילים. בהקשר זה, חלק בא-כוח המשיבה על טענת העורר כי חל שינוי נסיבות לנוכח כך שנסתיימה פרשת התביעה בעניינו, וצוין כי קיימים עוד עדים מהותיים שטרם העידו, ובהם עד שקיים קושי לאכוף עליו התייצבות למתן עדות. בא-כוח המשיבה הדגיש, כי תנאי חלופת המעצר נקבעו בהסכמה, כאשר השינוי אותו מבקש העורר עתה הוא שינוי יסודי של התנאים שהוסכמו. זאת ועוד, הסכמת המשיבה לתנאים הנדונים (בהם מעצר בית מוחלט ואיזוק אלקטרוני) ניתנה מתוך תפישתה כי תנאים אלו יוכלו לקיים את מטרות המעצר, והיות שלא השתנו הנסיבות מובן כי גם עתה התנאים הם הכרחיים. בא-כוח המשיבה הוסיף וצוין, כי הגם שהשתנתה נקודת האיזון והגיעה העת לשחרר את העורר לחלופת מעצר, עודנה נשקפת ממנו מסוכנות רבה. בהקשר זה הפנה בא-כוח המשיבה למכלול החלטותיו של בית משפט זה, לתסקירים שהוגשו אודות העורר בהם לא נכללה המלצה על שחרורו (לרבות התסקיר האחרון מיום 23.1.2014), ואף להחלטת השופט א' שהם בבש"פ 8798/13 – אשר מהם ניתן ללמוד על מסוכנותו של העורר וכן על החשש מפני שיבוש הליכים על-ידיו ומפני הימלטותו מאימת הדין.

בצד זאת, חלק בא-כוח המשיבה על טענת העורר כי אין לחברת "אברהם אוסקר בע"מ" קשר להליך, וכן הטיל ספק בטענת העורר כי החברה בקשיים. זאת ועוד, לשיטתו, אין כל מניעה שהפגישות העסקיות יבוצעו מבלי שיהיה צורך ביציאת העורר מביתו (אף אם משמעות הדבר היא שאנשים עמם מעוניין העורר להיפגש יאלצו לנסוע כדי להיפגש עמו). בנוסף צוין בא-כוח המשיבה כי מספר בקשות של העורר להקלות בתנאים המגבילים וליציאות ספציפיות ממעצר הבית

נענו בחיוב.

דין והכרעה

13. דין הערר להידחות. לאחר שמיעת טענות הצדדים לא השתכנעתי כי חלף די זמן או שהשתנו הנסיבות מאז שחרור העורר לחלופת מעצר, באופן המצדיק סטייה מתנאי חלופת המעצר אשר נקבעו בהסכמה. יודגש כי הבקשה לעיון חוזר הוגשה בחלוף שלושה חודשים בלבד ממועד השחרור. אף לגופם של התנאים העומדים במוקד הערר, דומני כי לנוכח קביעות המסוכנות ביחס לעורר, המדובר בתנאים דרושים לשם הגשמת תכלית חלופת המעצר.

14. עיון בהחלטותיהם של שופטי בית משפט זה, כמו גם בתסקירים אשר הוגשו אודות העורר, אינו מותיר ספק לגבי המסוכנות הנשקפת ממנו. העבירות המיוחסות לעורר מלמדות על פעילות עבריינית מתוכננת ומתוחכמת, בהיקפים עצומים, אשר פגעה קשות בקופת המדינה. כעולה מהחלטת השופט א' שהם, המסוכנות הנשקפת מהעורר, וכן יתר השיקולים שהצדיקו את מעצרו, נותרו בעינם גם כשהגיעה העת לשחררו לחלופת מעצר אך בשל חלוף הזמן מאז החל משפטו, ואף כיום אין כל אינדיקציה לכך שמשקלם פחת. לא בכדי הורה בית משפט זה כי על חלופת המעצר בעניינינו להיות "הדוקה והולמת", והתנאים המגבילים שנקבעו כללו גם מעצר בית מלא בפיקוח של שני מפקחים ואיזוק אלקטרוני. אמנם, מדובר בתנאים מגבילים מחמירים ומכבידים, ואף אין חולק כי ההליך העיקרי עוד צפוי להימשך תקופה ארוכה. ואולם, מסקנתי היא כי התנאים המגבילים העומדים במוקד הערר נדרשים כדי להבטיח כי העורר לא יסכן את הציבור, ישבש הליכים או יימלט מאימת הדין. התנאים מאזנים היטב בין כלל הסיכונים הנשקפים מהעורר, שבגינם שירות המבחן אף לא בא בהמלצה לשחררו, לבין הצורך בשחרור לחלופת מעצר עקב הימשכות ההליך. היעדרות לבקשתו של העורר לצאת לפגישות עבודה (כשהדבר כרוך גם בניתוק האיזוק האלקטרוני לאותם פרקי זמן) ולהפחית ממספר המפקחים, עלולה לכרסם בתנאי השחרור באופן ממשי עד כדי פגיעה באפקטיביות של חלופת המעצר שהותאמה לנסיבות המקרה. כאמור, תנאי השחרור כוללים מגבלות נרחבות על האפשרות של העורר ליצור קשר באמצעות טלפון או מחשב, וגם מטעם זה הפיקוח הנדרש נרחב יותר מפיקוח שכל מטרתו היא להבטיח שמירה על עצם מעצר הבית.

מטעמים אלו, ובהיעדר שינוי בנסיבות, לא אוכל להיעתר לערר.

ניתנה היום, ז' בסיון התשע"ד (5.6.2014).

שׁוֹפֵט